

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZSM/500/3/2011/AJ

Warszawa, 16 maja 2011 roku

Pan

Jerzy Miller

**Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji**

Wzruszony Panie Ministrze,

Ochrona praw małoletnich cudzoziemców przebywających w Polsce bez opieki to wyjątkowo ważne zadanie Rzecznika Praw Dziecka. Dzieci te znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji, gdyż pozbawione są opieki swoich rodziców, przebywają na terenie obcego kraju i zazwyczaj nie znają języka polskiego. Mimo ratyfikowania przez Polskę Konwencji o Prawach Dziecka, która zapewnia takie same prawa wszystkim dzieciom, niezależnie od ich obywatelstwa i statusu prawnego, wspomniana kategoria małoletnich cudzoziemców nie może korzystać z części praw zagwarantowanych w tej umowie międzynarodowej.

W lutym 2011 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji opracowało projekt założeń do projektu ustawy o cudzoziemcach. Moje zaniepokojenie budzi wprowadzenie do wspomnianych założeń zapisu umożliwiającego organowi, który zatrzymał małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Polski bez opieki, wystąpienie do sądu właściwego ze względu na miejsce zatrzymania małoletniego z wnioskiem o umieszczenie go w placówce opiekuńczo – wychowawczej lub w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców. Zgodnie z obecnie obowiązującym art. 101 a ustawy o cudzoziemcach organ, który zatrzymał małoletniego cudzoziemca bez opieki, może wystąpić do sądu z wnioskiem o umieszczenie go w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Powyższe rozwiązanie zapewnia wykonywanie bieżącej pieczy nad małoletnim cudzoziemcem, wychowanie go oraz reprezentowanie dziecka w tych sprawach. Taka regulacja eliminuje zagrożenia, na które narażone jest dziecko pozostające bez opieki swoich ustawowych przedstawicieli, a zatem służy dobru dziecka. Proponowane zmiany, polegające na możliwości wystąpienia do sądu z wnioskiem o umieszczenie małoletniego cudzoziemca w ośrodku strzeżonym rodzą

wielorakie obawy. Po pierwsze, istnieje zagrożenie, że pobyt dzieci cudzoziemskich w ośrodku typu zamkniętego, może wpłynąć negatywnie na ich rozwój psycho – fizyczny z uwagi na ograniczony kontakt ze światem zewnętrznym i odizolowanie od dorosłych osób przebywających w ośrodku (art. 115 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach). Ponadto w strzeżonych ośrodkach małoletni cudzoziemcy nie mają możliwości korzystania z prawa do edukacji, mimo że prawo to jest zagwarantowane w art. 70 ust. 1 Konstytucji a wszystkie dzieci do ukończenia 18 roku życia podlegają obowiązkowi szkolnemu.

W świetle powyższego wydaje się, że umieszczanie małoletnich cudzoziemców w ośrodku detencyjnym, nie jest zgodne z najlepiej pojętym interesem dziecka i w oparciu o Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, powinno być stosowane jedynie w ostateczności i na możliwie najkrótszy czas.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie zmiany projektu założeń do projektu ustawy o cudzoziemcach i zrezygnowanie z zapisu przewidującego możliwość umieszczania małoletnich cudzoziemców bez opieki w strzeżonych ośrodkach.

Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o zajętych w powyższej sprawie stanowisku.

Z wyrazami szacunku
Marek Jankowski

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

Warszawa, dnia 14 czerwca 2011 roku

BMP-0791-4-1/11/AR

Pan
Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Mamony Paweł Rzecznik,

W nawiązaniu do pisma z dnia 16 maja 2011 roku (sygn. ZSM/500/3/2011/AJ) w sprawie *małoletnich cudzoziemców przebywających w Polsce bez opieki*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Na wstępie pragnę zaznaczyć, że jednym z głównych powodów opracowania projektu założeń do nowej ustawy *o cudzoziemcach* była konieczność transponowania do polskiego porządku prawnego postanowień szeregu aktów prawa wspólnotowego, w tym postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie *wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich* (Dz. Urz. UE. L 348 z 24.12.2008, str. 98).

Dyrektywa dopuszczając możliwość umieszczenia osoby małoletniej w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców wprowadza jednocześnie zastrzeżenie, iż dobro dziecka jest kwestią nadrzędną w ramach pobytu małoletnich w ośrodku detencyjnym w oczekiwaniu na wydalenie (art. 17 ust. 5 dyrektywy). Umieszczenie w ośrodku detencyjnym może nastąpić jedynie w ostateczności i na możliwie najkrótszy odpowiedni okres czasu, małoletni powinni mieć zapewniony m.in. w zależności od długości pobytu, dostęp do edukacji, odpowiednie zakwaterowanie itd. (por. art. 17 ust. 1-4 dyrektywy).

W ramach konsultacji społecznych do projektu założeń ww. ustawy, organizacje pozarządowe zgłosiły uwagi dotyczące również kwestii umieszczania małoletnich bez opieki w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców. Uwagi te stanowiły podstawę do wprowadzenia zmian w projekcie założeń w zakresie przedstawionym w wystąpieniu, mających na celu m.in. ograniczenie stosowania umieszczania w strzeżonych ośrodkach małoletnich bez opieki.

Oprócz przepisów stanowiących, że organ, który zatrzymał małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki, będzie mógł wystąpić do sądu właściwego ze względu na miejsce zatrzymania małoletniego z wnioskiem o umieszczenie go w placówce opiekuńczo - wychowawczej lub w strzeżonym ośrodku, projekt założeń wskazuje, że w strzeżonym ośrodku będzie mógł być umieszczany małoletni cudzoziemiec przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki, który ukończył 13 lat. W porównaniu z obecnie obowiązującą ustawą *o cudzoziemcach* wprowadzone zostaną również regulacje dotyczące obowiązku umieszczania w strzeżonym ośrodku cudzoziemca wraz z małoletnim pozostającym pod jego opieką, we wspólnym pokoju dla cudzoziemców.

Do projektu założeń został wprowadzony zapis, zgodnie z którym cudzoziemcy będą umieszczani w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców na możliwie najkrótszy odpowiedni okres czasu, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji małoletnich bez opieki oraz rodzin z małoletnimi.

Odnosząc się do kwestii braku możliwości korzystania z prawa do edukacji przez małoletnich cudzoziemców przebywających w strzeżonych ośrodkach, uprzejmie informuję, że projekt założeń zawiera rozwiązanie gwarantujące małoletnim przebywającym w strzeżonych ośrodkach możliwość uczestniczenia w zajęciach edukacyjnych, w szczególności w zajęciach dydaktyczno – wychowawczych i rekreacyjno – sportowych. Program zajęć powinien być dostosowany do wieku małoletniego i okresu jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Z informacji przekazanych przez Straż Graniczną wynika, że ze względu na duże znaczenie przedmiotowych kwestii, Zarząd do Spraw Cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej zalecił terenowym jednostkom Straży Granicznej występowanie do właściwych sądów rejonowych o umieszczanie małoletnich cudzoziemców bez opieki oraz rodzin z małoletnimi podlegającymi obowiązkowi szkolnemu w ośrodkach strzeżonych dostosowanych do ich potrzeb. W przypadku małoletnich cudzoziemców bez opieki takim ośrodkiem jest Strzeżony Ośrodek dla Cudzoziemców w Kętrzynie, natomiast w przypadku rodzin z małoletnimi dziećmi – Strzeżone Ośrodki dla Cudzoziemców w Kętrzynie, Białej Podlaskiej lub Lesznowoli. Mając na uwadze odpowiednią organizację procesu nauczania małoletnich cudzoziemców, ośrodki te będą zapewniać spełnienie warunków określonych w art. 94a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.). Tego typu zalecenia mają również na celu wyspecjalizowanie wskazanych ośrodków w zakresie przyjmowania cudzoziemców zaliczanych do grup szczególnie wrażliwych, co zgodne jest z rekomendacjami organizacji pozarządowych.

7 powatkiem

z up -

Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji

Piotr STACHAŃCZYK